

[Preben Lange]

Når jeg har ønsket at tage ordet i forbindelse med folketingets åbningsdebat på baggrund af statsministerens åbningstale, er det selvsagt ikke, fordi statsministerens omtale af Grønland var af et sådant omfang, at det i sig selv gav anledning til bemærkninger fra grønlandsk side. Statsministeren sprang let og elegant hen over situationen i Grønland med de problemer, de seneste to års isvintre har givet, og med de problemer, der i disse dage er omkring overenskomstsituationen. Ja, man fristes til at sammenligne statsministerens omtale af Grønland i åbningstalen med en kendt hilsen til søens folk. Dette er ikke sagt i en kritisk eller ironisk mening. Jeg forstår det tværtimod som udtryk for statsministerens anerkendelse af hjemmestyrets voksende ansvarsområde, som medfører, at flere og flere sager enten klares af hjemmestyrets egne institutioner, landstinget eller landsstyret, eller også drøftes direkte mellem den danske og den grønlandske regering.

Mit indlæg i denne debat skal derfor ikke opfattes som en direkte opfordring til regeringen om at blande sig mere i grønlandske anliggender, men snarere som en præcisering af en række problemstillinger og vores syn på disse.

For så vidt angår overenskomstsituationen i Grønland skal jeg for det første til tingets almindelige orientering gøre et par betragtninger vedrørende forskellen mellem det danske og det grønlandske arbejdsmarked. Mens det private arbejdsmarked er altdominerende her i Danmark, er det offentlige arbejdsmarked dominerende i Grønland og udgør skønmæssigt 70 pct. af hele det grønlandske arbejdsmarked. Det betyder, at det offentlige er prissættende i Grønland. Med andre ord er det ikke de samme forhold, der gør sig gældende, når man skal vurdere, om profitten går direkte i de private arbejdsgiveres lommer eller som for Grønlands vedkommende går i det offentlige kasser. I vurderingen af den grønlandske overenskomstsituation er det meget vigtigt, at man gør sig de meget væsentlige forskelle mellem det danske og det grønlandske arbejdsmarked klart.

Det er endvidere vigtigt, at man er klar over, at der er meget nøje sammenhæng mellem dansk økonomi og grønlandsk økonomi. Forholdet er nemlig det, at en stor del af den grønlandske økonomi er baseret på de bloktilskud, folketinget træffer beslutning om og

lov giver om hvert tredje år. Det er jo en kendsgerning, at den automatiske dyrtidsregulering er suspenderet her i Danmark. Med den meget nøje sammenhæng mellem dansk økonomi og grønlandsk økonomi kan det derfor ikke undgås, at vi, hvad enten vi kan lide det eller ej, overvejer at begrænse den automatiske dyrtidsregulering i Grønland i lyset af, at man i Danmark allerede har gjort det. Sagen er nemlig den, at hvis vi i Grønland fortsat kører videre med den automatiske dyrtidsregulering, medens den er suspenderet her i Danmark, vil det bevirke, at vi fortsat vil køre med en meget høj inflationsrate i Grønland, medens inflationsraten i Danmark kun er på ca. det halve af inflationen i Grønland.

Når de statslige bloktilskuds store betydning for Grønlands økonomi tages med i betragtning, må man deraf også kunne forstå, at en alt for høj inflationsrate i Grønland i forhold til en dansk inflationsrate vil medføre en betydelig udhulning af de grønlandske kasser. Det forholder sig nemlig således, at bloktilskuddene til Grønland reguleres på baggrund af en reguleringsfaktor, som anvendes her i Danmark. Med andre ord er reguleringsmetoden for bloktilskuddet til Grønland baseret på den danske inflation.

Hvis man accepterer, at den grønlandske inflationsrate fortsat skal være det dobbelte af den danske inflationsrate, bl.a. som følge af at man i Grønland kører videre med den ubegrænsede automatiske dyrtidsregulering, vil bloktilskuddenes købekraft dermed være tilsvarende formindsket. Grønlands hjemmestyres opgaver vil derimod ikke være formindskede, idet det drejer sig om opgaver, som staten hidtil har varetaget, og som fremover skal varetages af Grønlands hjemmestyre på et økonomisk grundlag, som er baseret på dette bloktilskud.

Derfor har vi, i lyset af at man i Danmark har suspenderet den automatiske dyrtidsregulering, lagt vægt på, at man prøver at forhandle sig frem til en begrænsning, altså ikke en suspension, men en begrænsning af den automatiske dyrtidsregulering i Grønland. Dette har vi gjort dels for at undgå, at Grønlands hjemmestyre får helt anderledes hårde vilkår for at varetage de funktioner, det hidtil efter hjemmestyrets overtagelse har varetaget, dels for at undgå at skulle belaste de grønlandske borgere yderligere gennem for-